

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหาและปัญหา

การจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ที่รัฐต้องจัดให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง เสมอภาคสำหรับทุกคน ในชาติ ดังรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งมีได้เป็นเพียงกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศเท่านั้น แต่ยังเป็นกรอบในการปรับปรุงพัฒนากิจการทั้งปวงของประเทศ รวมทั้งเรื่องการจัดการศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาของประชาชนในชาติอย่างมาก มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในมาตรา 43 และมาตรา 81 ดังนี้

มาตรา 43 กำหนดว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการได้รับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง
และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรม
ของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นและเอกชน การจัดการศึกษาขององค์กร
วิชาชีพและเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ
ย่อมได้รับการคุ้มครอง

มาตรา 81 กำหนดว่ารัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชน
จัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมาย
เกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้อง
กับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้
และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง
ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปะวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัด
พัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ
พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและ
วัฒนธรรมของชาติ

จากบทบัญญัติในเรื่องการจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวจึงเป็นที่มาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และก่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาตามความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ ในส่วนของการจัดการศึกษาโดยเอกชนมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

มาตรา 43 กำหนดให้การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนให้มี
ความเป็นอิสระ โดยมีการกำกับ ติดตาม การประเมินคุณภาพ
และมาตรฐานการศึกษาจากรัฐ และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์
การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกับ
สถานศึกษาของรัฐ

มาตรา 45 กำหนดให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาได้ทุกระดับ และ
ทุกประเภทการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด โดยรัฐต้องกำหนด
นโยบายและมาตรการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเอกชน
ในด้านการศึกษา

การกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษาของรัฐ
ของเขตพื้นที่การศึกษาหรือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ให้คำนึงถึงผลกระทบต่อการศึกษาของเอกชน โดยให้รัฐมนตรี
หรือคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาหรือองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นรับฟังความคิดเห็นของเอกชนและประชาชน
ประกอบการพิจารณาด้วย

นับจากอดีตการจัดการศึกษาของเอกชนได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาของชาติจนถึงปัจจุบันที่รัฐได้เปิดโอกาสให้เอกชนสามารถจัดการศึกษาได้ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด แต่การจัดการศึกษาในปัจจุบันและอนาคตอยู่ในช่วงเวลาที่สังคมไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรง และมีผลกระทบในวงกว้างจากความก้าวหน้าของความรู้และเทคโนโลยี คนในสังคมมุ่งสนองความต้องการอย่างฉาบฉวยของตน ไม่สนใจถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ซึ่งกลายเป็นอุปสรรคต่อความเจริญของสังคมในระยะต่อไป สังคมได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากกระแสวัตถุนิยม ก่อให้เกิดปัญหาจากการพัฒนาที่ขาดความสมดุล กลายเป็นปัญหาสะสมที่บั่นทอนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน หากไม่มีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การพัฒนาให้เหมาะสมและสมดุลอย่างองค์รวมทั้งมิติ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (อมรารวรรณ ทิวถนอม, 2548)

จากสภาพการเปลี่ยนแปลงและปัญหาที่เกิดจากความไม่ยั่งยืนของการพัฒนาส่งผลให้ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยต่างหันมาพัฒนาตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นที่ยอมรับกันว่า การศึกษาเป็นกลไกสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังที่ ที่ประชุมสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา มีมติประกาศให้ปี 2548-2557 เป็นทศวรรษแห่งการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (United Nations Decade of Education for Sustainable Development –DESD) และได้เชิญชวนให้ประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติ ร่วมกันบูรณาการแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน เข้ากับระบบการศึกษาของชาติ ตลอดจนจัดทำแผนปฏิบัติการทศวรรษแห่งการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับนานาชาติ โดยมีเป้าหมายหลัก คือ เพื่อสร้างเครือข่ายการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เปิดโอกาสให้ประเทศต่างๆ มีส่วนร่วมในการปฏิรูปหรือจัดระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยใช้การเรียนรู้ทุกรูปแบบ และการสร้างจิตสำนึกของสาธารณชน ตลอดจนส่งเสริมค่านิยมที่เหมาะสม (สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย, 2550)

แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ซึ่งเป็นกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศที่ได้ัญเชิญแนวคิด “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นปรัชญาแนวทางในการบริหารประเทศ โดยยึดหลักทางสายกลาง มุ่งการพัฒนาที่มีดุลยภาพระหว่างมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูลกัน สู่การพัฒนาอย่างมีคุณภาพ มั่นคง และยั่งยืน นับเป็นการพัฒนาประเทศอย่างองค์รวม โดยประชาชนทุกส่วนมีส่วนร่วม มุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน คือ การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของประชาชนอย่างถาวร รวมทั้งการใช้มาตรการสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จของการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การปฏิวัติกระบวนการเรียนรู้และการปฏิรูปการศึกษา ดังเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545-2559 ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการศึกษา ที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญาพื้นฐานในการกำหนดแผน โดยมีการผสมผสานเรื่องศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และธรรมชาติ อย่างบูรณาการในทุกด้าน มีการเชื่อมโยงอย่างเป็นองค์รวม ที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาที่ยั่งยืนทุกด้านอย่างสัมพันธ์เชื่อมโยงเป็นองค์รวม มีการพึ่งพาอาศัย ส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างพอเหมาะ พอดี และมีดุลยภาพ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

อนึ่ง การปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนาตามแนวทางการจัดการศึกษาของแผนการศึกษาชาติ ให้บรรลุเจตนารมณ์ที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข ตลอดจนมุ่งพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่พึงประสงค์ มีความเข้มแข็งและมีดุลยภาพ จึงมีปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงาน

ทางการศึกษาทุกระดับที่ต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และรู้เท่าทันการพัฒนาในยุคสังคม เศรษฐกิจฐานความรู้ในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติที่สำคัญที่สุดและเป็นแนวหน้าในการบริหารและจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้สามารถพัฒนาได้อย่างมั่นคง เข้มแข็ง เป็นสถานที่ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ครู และผู้บริหารมีความสุขในการทำงาน พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจในการศึกษา ของลูกหลาน (รุ่ง แก้วแดง, 2546)

การจัดการศึกษาให้สามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืนเป็นหน้าที่สำคัญของสถานศึกษา เนื่องจาก สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการศึกษาแก่ประชาชน โดยตรงและเป็นหน่วยงานหลักของ ระบบการศึกษา ดังที่รุ่ง แก้วแดง (2546) ได้กล่าวว่า ถ้าต้องการให้การศึกษาของชาติมีคุณภาพดี ต้องสร้างความเข้มแข็งที่สถานศึกษาให้สามารถเป็นหน่วยรองรับการกระจายอำนาจตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สถานศึกษาเป็นสถาบันที่ผูกพันกับชุมชนมาหลายชั่วคน ประชาชนผูกพันกับ โรงเรียนและมีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงกับการศึกษาที่โรงเรียนจัดให้ สถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนจึงมีภารกิจสำคัญในฐานะหน่วยงานที่จัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับ “คน” และ “สังคม” ทุกสถานศึกษาต้องดำเนินการพัฒนาองค์ประกอบทุกส่วนของสถานศึกษา อย่างบูรณาการให้อื้ออานวยและเกื้อกูลกันอย่างเป็นระบบ ไม่แยกส่วนและครอบคลุมการพัฒนา ทุกส่วนของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ

สำหรับการจัดการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีประชาชนส่วนใหญ่นิยมในการดำรงชีวิตตามวิถีอิสลามที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ส่งผลให้การสอนศาสนาอิสลามแก่ ประชาชนทุกวัยจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่นี้เห็นความสำคัญในการ พัฒนาบุตรหลานให้มีความรู้และสามารถปฏิบัติตนตามหลักการศาสนาอิสลาม นิยมส่งบุตรหลาน เข้าศึกษาในสถานศึกษาที่มีการสอนเกี่ยวกับหลักการศาสนาอิสลาม ได้แก่ สถาบันการศึกษาปอเนาะ และ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อให้บุตรหลานของตนมีโอกาสเรียนรู้และสามารถ ปฏิบัติตนตามหลักการศาสนาอิสลาม พร้อมๆ กับวิชาสามัญ ให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะ เพียงพอที่จะดำรงตนเป็นคนดี มีคุณธรรม และมีหน้าที่การงานที่ดี มีรายได้เพียงพอต่อการ ดำรงชีวิตในยุคแห่งการแข่งขันนี้ได้ และด้วยสาเหตุนี้ส่งผลให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จึง เป็นที่นิยมของประชาชนในท้องถิ่น เนื่องจากมีการสอนศาสนาอิสลามตามความต้องการของ ประชาชน ดังข้อมูลเมื่อปีการศึกษา 2549 มีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำนวน 141 โรงเรียน นักเรียน จำนวน 79,833 คน คิดเป็นร้อยละ 70 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาทั้งหมดในพื้นที่ ส่วน ในปีการศึกษา 2550 มีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 166 แห่ง และมี นักเรียนเข้าศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเพิ่มขึ้นเป็น จำนวน 97,957 คน มีครู

จำนวน 6,074 คน และข้อมูลการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาป็นเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ร้อยละ 64.81 และผู้เรียนที่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ร้อยละ 64.39 (สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12, 2549) จึงนับเป็นสถาบันการศึกษาที่สร้างผลผลิตทางการศึกษาและเป็นแหล่งสร้างงานให้กับท้องถิ่นและสังคมโดยรวมเป็นจำนวนมากในแต่ละปี

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจะได้รับความนิยมาจากประชาชนในพื้นที่ดังข้อมูลจำนวน โรงเรียนและจำนวนนักเรียนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาที่มีเป็นจำนวนมาก อันเนื่องมาจากสาเหตุเกี่ยวกับบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ แต่เมื่อพิจารณาคุณภาพโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทั้งประเภทมาตรา 15(1) และมาตรา 15(2) ส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่ควรปรับปรุง และยังคงประสบปัญหาในภาพรวมของด้านต่าง ๆ ได้แก่ (1) ปัญหาด้านการบริหารจัดการ กล่าวคือ ขาดหน่วยงานดูแลการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารขาดทักษะในการเป็นนักบริหาร ขาดความพร้อมด้านสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐเฉพาะการสอนวิชาสามัญ ครูลาออกบ่อยทำให้ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน (2) ปัญหาด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน กล่าวคือ ขาดความต่อเนื่องของหลักสูตรในแต่ละระดับชั้น ครูสอนไม่ตรงตามสาขา สื่อการสอน ห้องปฏิบัติการ ห้องเรียน ไม่สอดคล้องกับจำนวนนักเรียน ครูได้รับการพัฒนาน้อยมากส่งผลให้ขาดทักษะในการจัดการเรียนการสอน (มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 2549) เช่นเดียวกับงานวิจัยเรื่องการจัดการศึกษาตามวิถีอิสลามเพื่อบูรณาภาพสังคมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และคณะ (2550) ที่ได้กล่าวว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนใหญ่ โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ยังคงประสบปัญหาการจัดการศึกษาในด้านการบริหารจัดการ ด้านการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งโรงเรียนมีความต้องการได้รับการพัฒนาใน 4 ส่วนสำคัญ ได้แก่ (1) การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ ฝ่ายต่างๆ ให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการบริหาร โดยเฉพาะการบริหารโดยใช้ฐานโรงเรียนและการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล การจัดระบบสารสนเทศ เพื่อการบริหารสมัยใหม่ที่ทันสมัย (2) การพัฒนาครูผู้สอนให้มีทักษะด้านการสอน โดยเฉพาะการสอนวิชาหลัก เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ให้นักเรียนมีคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (3) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งต้องจัดในรูปแบบบูรณาการรายวิชาและสามารถเทียบโอนได้ระหว่างวิชาสามัญกับวิชาศาสนาเพื่อให้นักเรียนมีเวลาในการศึกษาด้วยตนเองและจัดหลักสูตรให้นักเรียนสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของท้องถิ่น รวมทั้งภาษาและหลักทางศาสนาอิสลาม

(4) การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพทั้งในด้านความรู้และคุณธรรม โดยปลูกฝังหลักการศาสนาอิสลามให้สามารถเป็นมุสลิมที่ดี มีความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ มีวินัย และเป็นผู้นำ

นอกจากปัญหาข้างต้นแล้ว โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังต้องตระหนักถึงบริบทของการจัดการสถานศึกษาในยุคแห่งความเปลี่ยนแปลง ดังเช่นปัจจุบัน ย่อมส่งผลให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามต้องคำนึงถึงสภาวะทางการแข่งขันอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ และด้วยธรรมชาติการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ต้องบริหารงานในฐานะที่เป็นเอกชนให้อยู่รอดและเติบโตไปพร้อม ๆ กับการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งต้องใช้ทรัพยากรอย่างมหาศาล ให้ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการอย่างสอดคล้องกับบริบททางสังคมวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้รับบริการทางการศึกษาและรัฐว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2547)

ดังนั้นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งอยู่ในยุคแห่งความเปลี่ยนแปลงดังเช่นปัจจุบัน จึงควรจัดการศึกษาตามแนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ เน้นการพัฒนาอย่างองค์รวม มุ่งการพัฒนาที่มีคุณภาพระหว่างมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างเกื้อกูลกันสู่การพัฒนาอย่างมีคุณภาพ มั่นคง และยั่งยืน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามารถสร้างคุณภาพในมิติทางเศรษฐกิจได้ด้วยการสร้างความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานทรัพยากรและความสามารถที่โรงเรียนมี ในฐานะที่เป็นองค์กรเอกชนที่ต้องบริหารสถานศึกษาให้อยู่รอด สามารถพึ่งตนเองได้อย่างมั่นคง แม้ว่าจะต้องใช้ทุนทางการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายอย่างมหาศาล ทั้งคน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ ซึ่งเงินอุดหนุนรายหัวนักเรียนที่รัฐจัดให้เฉพาะจัดการศึกษาสามัญศึกษาจึงไม่เพียงพอต่อการบริหารงานของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีทั้งด้านสามัญศึกษาและอิสลามศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จึงจำเป็นต้องผสมผสานแนวคิดทางการบริหารการศึกษาและการบริหารองค์กรเอกชน เพื่อให้สามารถบริหารสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่กระทรวงศึกษาธิการมุ่งเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของการศึกษาเอกชน เนื่องจากต้องการให้โรงเรียนเอกชนมีการบริหารงานเหมือนบริษัทเอกชน และยกระดับโรงเรียนเอกชนชั้นนำ ให้มีรูปแบบการบริหารงานและคุณภาพในระดับเดียวกับโรงเรียนนานาชาติ (รุ่ง แก้วแดง, 2548) ส่วนประกาศรี อมรสิน (2548) ได้กล่าวถึงความสามารถในการแข่งขันว่าเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นค่อนข้างยาก แต่หากสามารถสร้างได้แล้วจะมีความยั่งยืนและคงทน ผู้บริหารจำเป็นต้องมีกลยุทธ์ที่ดีในการสร้างนวัตกรรมให้เกิดในองค์กรและเป็นที่ยอมรับของบุคลากร อันจะนำไปสู่การสร้างความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งโรงเรียนเอกชนนั้นนอกจากจะแข่งขันกันเองแล้วยังต้องแข่งขันกับ

โรงเรียนของรัฐบาลด้วย โรงเรียนเอกชนจะต้องหาเทคนิควิธีการต่าง ๆ มาสร้างให้เป็นที่นิยม เพื่อเป็นตัวชี้คุณภาพของโรงเรียน จำเป็นอย่างยิ่งที่แต่ละโรงเรียนจะต้องมีกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ของตัวเอง เนื่องจากโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่จะอยู่รอดได้จะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับจากผู้ปกครองและชุมชน ในทำนองเดียวกันกับที่ธนาคาร โลกได้ทำการวิจัย พบว่า รัฐบาลหลายประเทศต้องปฏิรูปการศึกษา ภาคเอกชนให้ทันกับความเปลี่ยนแปลง มีการปรับหรือระบบ (Reengineering) ความพยายามลดต้นทุน ทำให้องค์กร เล็กกะทัดรัด ปรับขั้นตอนการทำงาน การให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One-stop Service) เพื่อให้ลูกค้าได้รับบริการที่มีคุณภาพ รวดเร็วและเป็นที่พึงพอใจ อีกทั้งตัวชี้ขาดของตลาด การศึกษาว่ากระแสโลกไร้พรมแดนและการเปิดเสรีทางการค้าทำให้สถานศึกษาไม่ได้แข่งขันกับตัวเองอีกต่อไป แต่เป็นการแข่งขันในระดับภูมิภาคไปจนถึงระดับโลก ส่งผลให้การเรียนรู้เป็น ตลาดสำคัญที่มีการแข่งขันสูงมาก ทั้งด้านหลักสูตร เนื้อหาสาระ คุณภาพการสอน องค์กรความรู้ สมัยใหม่ กระบวนการเรียนรู้แบบใหม่ การวิจัยและพัฒนา เป็นต้น คุณภาพการจัดการศึกษาจึงเป็น คำตอบสุดท้ายที่สถานศึกษาต้องใส่ใจและหาทางพัฒนา เนื่องจากคุณภาพการจัดการศึกษาเป็น สิ่งสะท้อนถึงขีดความสามารถทางการแข่งขันของบ้านเราได้ (แจ๊ค มินท์ อิงค์เนต, 2548) เช่น เดียวกันกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2542) ได้ให้แนวคิดในการพัฒนา สถานศึกษาเอกชนว่าภาพลักษณ์ที่ดีของสถานศึกษาเอกชนเป็นสิ่งที่สำคัญที่ช่วยให้ผู้รับบริการ ศรัทธาและทำให้โรงเรียนสามารถดำรงอยู่ได้ในยุคที่มีการแข่งขัน

ในเวลาเดียวกัน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งตั้งอยู่ใน พื้นที่ที่มีบริบทเฉพาะด้านสังคมวัฒนธรรม ยังต้องจัดการศึกษาตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนใน ฐานะที่เป็นองค์กรทางการศึกษาที่มีธรรมชาติไม่แสวงหากำไร (Non-profit Organization) ให้เกิดคุณภาพ ของการจัดการศึกษาในด้านสังคม กล่าวคือ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการทาง การศึกษา สามารถปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลง มุ่งผลสำเร็จไปยัง “ผู้รับบริการทางการศึกษา คือ ผู้เรียนและผู้ปกครอง” คำนึงถึงความพึงพอใจของผู้รับบริการเป็นสำคัญ เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ ผู้ปกครองและประชาชนทั่วไปว่าบุตรหลานจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ดังที่พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดให้ทุกสถานศึกษาจัด การศึกษาอย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน สถานศึกษาต้องตระหนักถึงความสำคัญกับการสร้างความสามารถในการตอบสนองความต้องการของ ลูกค้า โดยต้องจัดการศึกษาให้เป็นที่พึงพอใจ เพื่อให้สามารถรักษาลูกค้าไว้ได้ในระยะยาว ทุกฝ่ายที่ เกี่ยวข้องต้องแสดงความรับผิดชอบต่อผู้เรียน โดยต้องจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มาตรฐาน รวมทั้งการสร้างคุณภาพของการจัดการสถานศึกษาในด้านสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ สามารถ

ปรับตัวให้เข้ากับบริบทของท้องถิ่นและสากล เนื่องจาก โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นสถานศึกษาเอกชนและอยู่ในบริบทการจัดการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ชุมชนส่วนใหญ่คาดหวังให้โรงเรียนการจัดการศึกษาและมีวิถีการดำเนินงานตามหลักการศาสนาอิสลาม มีวัฒนธรรมและค่านิยมตามบริบทของชุมชน ส่งผลให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีหน้าที่จัดการศึกษาในส่วนที่นอกเหนือจากสถานศึกษาอื่น โดยทั่วไป ที่ต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ซึ่งเป็นทั้งกลุ่มเป้าหมายที่จะมาเป็นลูกค้า และเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนให้สามารถดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ให้มีความสำคัญกับการบูรณาการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นที่มีลักษณะเฉพาะบนพื้นฐานของหลักการศาสนา และวัฒนธรรมที่ต้องเชื่อมโยงเข้ากับการจัดการศึกษา โดยยึดผู้เรียนและประชาชนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549) ดังที่อำรุง จันทวานิช (2547) กล่าวว่าการพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพนั้น โรงเรียนต้องสามารถให้บริการทางการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับทักษิณ ชินวัตร (2548) ที่กล่าวว่าโรงเรียนสมบูรณ์แบบควรจัดการศึกษาได้อย่างดี ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพสูงตามมาตรฐานที่กำหนด และได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วนทุกด้าน เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข เป็นโรงเรียนที่สามารถจัดการเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

จากแนวคิดการจัดการสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังกล่าว สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้สามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน เนื่องจากแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนได้รับการยอมรับจากนักวิชาการทั่วโลกว่าสามารถทำให้องค์การประสบความสำเร็จ บรรลุผลตามเป้าหมายทุกด้านขององค์การอย่างสมดุล สามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าได้อย่างต่อเนื่องและเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ได้ตระหนักถึงความสำคัญของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีต่อการจัดการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงได้ทำการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการจัดการศึกษาและเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการนำองค์ประกอบและตัวแปรที่บ่งบอกหรือสะท้อนถึงแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจมาเสนอเป็นแนวทางการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของการจัดการศึกษา ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้พัฒนาอย่างยั่งยืน สามารถจัดการศึกษาได้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติอย่างสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง เกิดการยอมรับ ได้รับความไว้วางใจ และเป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาการจัดการศึกษาของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำถามการวิจัย

แนวทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยองค์ประกอบและตัวแปรใดบ้างที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดและหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้อย่างยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทุกขนาดในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

กรอบความคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาองค์ประกอบของการจัดการศึกษาและเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเกิดจากการนำองค์ประกอบและตัวแปรของการจัดการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจมาจัดให้สอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของการจัดการศึกษา โดยได้กำหนดขอบเขตของเนื้อหาที่ศึกษาตามแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียน จากแนวคิดของนักวิชาการและสถาบันต่าง ๆ ได้แก่ ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ และคณะ (2543) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ(2546) ประเวศ วะสี (2546) พงณา เอื้องไพบูลย์ (2546) ภาณี ชนาธิปกรณ (2548) ทีปรัตน์ วัชรางกูร (2548) อมรราวรณ ทิวถนอม (2548) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) เสน่ห์ จุ้ยโต (2547) สมคิด จาคูศรีพิทักษ์ สุวินัย ต่อศิริสุข และอดุตม สาวนายน (2547) สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (2550) Nelson, Carlson and Palonsky (1993) Coombs (1968) Daft (1989) Keith and Girling (1991) Porter (1985) Corson (1990) Hill and Jones (1995) O'Shaughnessy (1996) Passemar and Kleiner (2000) Jasimuddin (2001) เป็นต้น นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์แนวทางการจัด

การศึกษาที่มีความสอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนจากแผนการศึกษาชาติ การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการประกันคุณภาพโรงเรียนเอกชน มาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและการพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากแนวคิดของนักวิชาการและสถาบันต่าง ๆ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) กระทรวงศึกษาธิการ (2546) กระทรวงศึกษาธิการ (2549) รุ่ง แก้วแดง (2546) สุพล วังสินธ์ (2546) อารุง จันทวานิช (2547) ประยงค์ เนาบุตร(2547) ชีระ รุญเจริญ และคณะ (2547) ไพพรรณ เกียรติโชติชัย (2546) ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ (2548) Edmonds (1979) Purkey and Marshall (1983) Schreerens and Bosker (1997) Elmore (2000) Bush and Coleman (2002) Lunenburg and Ornstein (2004) เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงรายละเอียดแนวคิดของนักวิชาการและสถาบันต่าง ๆ ข้างต้นไว้ในบทที่ 2

ทั้งนี้ จากการศึกษาหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนจากแนวคิดของนักวิชาการและสถาบัน ดังกล่าว ล้วนเกี่ยวข้องกับการให้ความสำคัญต่อการพัฒนาให้ครบทุกมิติ ได้แก่ มิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของการจัดการศึกษา สำหรับประเทศไทยนั้น ได้ให้คำนิยามของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ไว้ในที่ประชุมสุดยอดของโลกว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน เมื่อ พ.ศ.2545 ณ เมืองโจฮันเนสเบิร์ก แอฟริกาใต้ ว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทยเป็นการพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงความเป็นองค์รวมของทุกด้านอย่างสมดุล ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกกลุ่ม ด้วยความเอื้ออาทร เคารพซึ่งกันและกัน เพื่อความสามารถในการพึ่งตนเอง และคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเท่าเทียม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ที่มุ่งการพัฒนาอย่างมีดุลยภาพระหว่างมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูลกัน เพื่อความเจริญทางเศรษฐกิจและความอยู่ดีมีสุขของประชาชนตลอดไป หัวใจสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าสำหรับทุกคน ซึ่งหมายถึง การพัฒนาที่ก่อให้เกิดดุลยภาพระหว่าง การกระตุ้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การสร้างความเข้มแข็งทางสังคม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชนทุกคนในปัจจุบันและอนาคต โดยมีพื้นฐานความคิดว่า เศรษฐกิจที่ทำให้เกิดดุลยภาพของการพัฒนาได้นั้นจำเป็นต้องเป็นเศรษฐกิจในสังคมที่มีรากฐานมั่นคง มีความสามารถในการแข่งขัน และสามารถพึ่งตนเองได้ ในขณะที่เดียวกัน ประชาชนในสังคมสามารถพัฒนาระเบียบวิถีชีวิต ทั้งของตนเองและส่วนรวมให้ดำรงอยู่ได้โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการดำเนินการบนพื้นฐานของการพัฒนาอย่างองค์รวมให้มีความสมดุลในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่

เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา คำนึงถึงความเป็นองค์กรร่วมในเชิงบูรณาการ โดยพิจารณาผล เชื่อมโยงที่เกิดขึ้นอย่างหลากหลายบนความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจ ที่ต้องคำนึงถึงการพัฒนาตาม จิตความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานทรัพยากรของตนเอง ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ที่ต้อง ให้ความสำคัญกับการตอบสนองความต้องการของผู้เกี่ยวข้องอย่างสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น และสากล โดยไม่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาในอนาคต

ทั้งนี้ เมื่อนำแนวทางการจัดการศึกษาตามมิติของการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 3 ประการ ได้แก่ มิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของการจัดการศึกษามาวิเคราะห์ในลักษณะตัวแปรของการ จัดการศึกษาให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างสมดุลในทุกมิติ โดยพิจารณาในแต่ละมิติ ดังนี้

1. ตัวแปรของการจัดการศึกษาในมิติทางเศรษฐกิจ ดังที่ Nelson, Carlson and Palonsky (1993) ได้ให้แนวคิดความสามารถในการตอบสนองมิติทางเศรษฐกิจของการจัดการศึกษาของ แต่ละสถานศึกษา เกิดจากการสร้างความสามารถในการแข่งขันให้สามารถพึ่งตนเองได้ตาม ศักยภาพและความพร้อมที่มีเพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างเสมอภาคให้แก่ ผู้รับบริการทุกกลุ่มได้อย่างเป็นธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ Coombs (1968) ได้กล่าวถึงความสำคัญของ เศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาว่าผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาต้องตระหนักถึง ความจำเป็นในการวางแผนใช้จ่ายงบประมาณที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามหลักของ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณ ในทำนองเดียวกันสุรเจต ไชยพันธ์พงษ์ (2550) ได้ กล่าวว่าแนวคิดประสิทธิภาพทางธุรกิจที่ใช้ในกระแสโลกปัจจุบัน เป็นแนวทางหนึ่งในการที่ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถปรับเปลี่ยนและบูรณาการแนวคิดเกี่ยวกับเป้าหมายการดำเนินการเชิง ธุรกิจต่างๆ ให้เป็นเป้าหมายในด้านการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้ ด้วยการนำแนวคิดดังกล่าว มาปรับใช้โดยให้ความสำคัญต่อเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นลำดับแรก ซึ่งแตกต่าง กับการจัดการธุรกิจที่เน้นเป้าหมายในเชิงผลกำไร เพื่อให้สามารถสร้างความแข็งแกร่งในเชิงกล ยุทธ์ของการจัดการศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับตัวแปรที่สำคัญ ได้แก่ (1) การสร้างทักษะการขยายให้กับ ครู อาจารย์และเจ้าหน้าที่ ให้สามารถประชาสัมพันธ์วิสัยทัศน์และการพัฒนาของสถานศึกษาให้กับ ผู้ปกครอง ชุมชน และทุกๆ คนในสถานศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมการบริหารที่เพิ่มคุณค่า ผลผลิตด้านคุณภาพของสถานศึกษาด้วย (2) การสื่อสารข้อมูลภายในองค์กรที่ถูกต้อง ซึ่งใน สถานศึกษาก็สามารถนำมาใช้ได้โดยพยายามให้ครู อาจารย์และเจ้าหน้าที่ มีข้อมูลสารสนเทศ เกี่ยวกับสถานศึกษามากพอที่จะชี้แจงและประชาสัมพันธ์ต่อสาธารณชน เช่น ความสำเร็จของ สถานศึกษา นโยบาย ขั้นตอนการดำเนินการ และ โครงการใหม่ของสถานศึกษา ตลอดจนบางเรื่อง ที่อาจจะมีผลกระทบต่อสถานศึกษา เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา หรือกฎระเบียบทาง สังคมที่เปลี่ยนแปลงไป (3) การอุทิศตนให้กับองค์กร ดังเช่นบริษัทธุรกิจต่างๆ ได้ใช้ความพยายาม

ในอันที่จะให้พนักงานอุทิศตนให้กับกิจการ ในทำนองเดียวกัน สถานศึกษาก็ต้องการให้บุคลากรอุทิศตนและทำงานให้กับสถานศึกษาอย่างเต็มที่เช่นกัน นั่นหมายความว่าสถานศึกษาต้องสร้างบรรยากาศที่เสริมสร้างทัศนคติเชิงบวกและเน้นการทำงานเป็นทีมของบุคลากรมากขึ้น พัฒนาให้บุคลากรให้มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานเสียก่อนจึงสามารถอุทิศตนให้กับสถานศึกษาได้ (4) การเอาใจใส่และบำรุงรักษาพนักงาน สถานศึกษาสามารถส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมการเอาใจใส่และยกย่องครู อาจารย์และเจ้าหน้าที่ในสถานศึกษา มีการกำหนดเกณฑ์และมาตรฐานที่จะได้รับการเอาใจใส่ยกย่อง ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของรางวัล เช่น คำกล่าวชมเชย ประกาศนียบัตร ของรางวัล หรือกิจกรรมอื่นๆ (5) การเป็นผู้นำทางการตลาด ซึ่งในการกำหนดแนวทางธุรกิจนั้น องค์กรจะต้องวางตำแหน่งของตนไว้ในความทรงจำของลูกค้าในฐานะ “ผู้นำทางการตลาด” และสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาได้ โดยวางตำแหน่งของสถานศึกษาไว้ในภาพลักษณ์ที่ผู้ปกครองและผู้เรียนมองว่า ครู อาจารย์ของสถานศึกษาเป็นผู้นำทางวิชาการและกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น การให้โอกาสครู อาจารย์ แสดงความสามารถในการเป็นผู้นำทางการพัฒนาบุคลากร บริการชุมชน และเข้าร่วมการสัมมนาพัฒนาวิชาชีพของตน รวมทั้งส่งเสริมการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นวิชาชีพชั้นสูง (6) การยึดมั่นในกฎและระเบียบ ในสถานศึกษาควรมีกฎและระเบียบในการดำเนินงานที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐและองค์กร และไม่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานในองค์กร (7) การสร้างผลกำไรให้องค์กร การดำเนินการธุรกิจมุ่งเน้นระดับผลกำไรในแต่ละปี แต่เมื่อนำมาเทียบเคียงกับการจัดการศึกษาในสถานศึกษาแล้ว จะต้องมุ่งสร้างผลสัมฤทธิ์ในด้านคุณภาพและสร้างศักยภาพให้เกิดแก่ตัวผู้เรียนในแต่ละปีเช่นกัน และถ้านำผลสัมฤทธิ์ด้านคุณภาพในแต่ละปีมาเปรียบเทียบกันแล้ว ก็จะสามารถแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าของสถานศึกษาได้ (8) การสร้างพันธมิตรทางธุรกิจ กิจการทางธุรกิจจะต้องเสริมสร้างความแข็งแกร่งโดยการผนึกกำลังกลุ่มพันธมิตร ซึ่งในการจัดการศึกษานั้น จำเป็นต้องสร้างพันธมิตรจากทุกส่วนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ต้องสร้างความเข้าใจอันดีต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ของสถานศึกษา ตลอดจนสามารถสร้างการมีส่วนร่วมของกลุ่มคนเหล่านั้น ในอันที่จะช่วยเหลือและเสริมสร้างความแข็งแกร่งของสถานศึกษาให้มีมากขึ้น (9) การรักษาระดับทุน การที่สถานศึกษาสามารถรักษาระดับการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนควบคู่ไปกับแผนการปรับปรุงของสถานศึกษานั้นๆ จะก่อให้เกิดการเติบโตและการพัฒนาเชิงบวกของสถานศึกษานั้นด้วยเช่นกัน สถานศึกษาควรวางกลยุทธ์ที่จะรักษาความแข็งแกร่งของการสร้างคุณภาพการศึกษา และกำจัดจุดอ่อนบางประการเกี่ยวกับคุณภาพทางวิชาการของสถานศึกษา

ตัวแปรดังกล่าวสามารถนำไปสู่การปฏิบัติให้สำเร็จ ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาทั้งระบบ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควร

รับรู้การใช้แนวคิดจากโลกธุรกิจ เพื่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขันทันกระแสโลกอย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับกับเสน่ห์ จุ้ยโต (2547) ที่กล่าวว่า การสร้างความสามารถในการแข่งขันขององค์การสมัยใหม่ตามมุมมองทางเศรษฐศาสตร์นั้นเป็นการบริหารจัดการเพื่อลดค่าใช้จ่ายให้ต่ำที่สุด และได้ผลตอบแทนสูงสุด เน้นการสร้างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ผู้บริหารที่ดีต้องทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย มีการกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน สามารถวัดได้ ประเมินได้ และทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อลดต้นทุนให้ถูกกว่า ดีกว่า เร็วกว่า และบริการได้ดีกว่า ส่วนเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2547) ได้วิเคราะห์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติตามแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพยายามทำให้สถานศึกษามีคุณภาพเพื่อลดความแตกต่างในเรื่องคุณภาพการศึกษา แต่ในทางปฏิบัตินั้นสถานศึกษาแต่ละแห่งมีต้นทุนในการยกระดับคุณภาพแตกต่างกัน ดังนั้นสถานศึกษาขนาดใหญ่จะมีความได้เปรียบด้านต้นทุนและการประหยัดต่อขนาดเนื่องจากมีจำนวนนักเรียนมากพอที่ทำให้ต้นทุนต่อหน่วยการผลิตอยู่ในอัตราที่ต่ำ แม้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 59 จะระบุให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการจัดการผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาและสามารถนำมาจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาได้ แต่สถานศึกษาจะจัดหารายได้ได้มากพอหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับสินทรัพย์ที่สถานศึกษามีอยู่รวมทั้งการบริหารจัดการ ในทำนองเดียวกันไพพรรณ เกียรติโชติชัย (2546) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในมิติทางเศรษฐกิจว่าการจัดการศึกษาเป็นงานบริการที่เปิดกว้างให้ทุกคนมีสิทธิเลือกใช้บริการของแห่งใดก็ได้ สิ่งที่เป็นตัวกำหนดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการในสถานศึกษาใดนั้น คือ ความมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา คือ การจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้เงื่อนไขของเวลาและการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดที่สุด ซึ่งต้องพิจารณาทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการศึกษาคงคู่กันไป ส่วนตัวแปรที่มีบทบาทต่อการสร้างความสามารถในการแข่งขันในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย (1) ครู ซึ่งต้องให้ครูทำงานตามความสามารถและความถนัด ทำงานตามภารกิจหลักของโรงเรียน ให้การฝึกอบรมแก่ครู ส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดสวัสดิการให้เหมาะสม (2) ผู้บริหารต้องใช้ภาวะผู้นำในการพัฒนางานให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยนำนวัตกรรม เทคโนโลยี มาใช้เพื่อการพัฒนาของสถานศึกษาให้เกิดความแตกต่างโดยใช้ต้นทุนต่ำที่สุด (3) อาคารสถานที่วัสดุอุปกรณ์ และการจัดสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ภายใต้การควบคุมต้นทุนอย่างประหยัดที่สุด เกิดประโยชน์สูงสุด เน้นการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อทำให้ต้นทุนต่อหน่วยการผลิตลดลง ส่งผลให้สถานศึกษาสามารถอยู่รอดได้อย่างมั่นคง ซึ่งสอดคล้องกับประภาศรี อมรสิน (2548) ได้กล่าวถึงความสามารถในการแข่งขันว่า เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นค่อนข้างยาก แต่หากสามารถสร้างได้แล้วจะมีความยั่งยืนและคงทน ผู้บริหารจำเป็นต้องมีกลยุทธ์ที่ดีในการสร้าง

นวัตกรรมให้เกิดในองค์กรและเป็นที่ยอมรับของบุคลากร อันจะนำไปสู่การสร้างความสามารถในการแข่งขันกับองค์กรอื่น ๆ ได้ เป็นต้น

2. ตัวแปรของการจัดการศึกษาในมิติทางสังคม ดังที่ Keith and Girling (1991) ได้ให้แนวคิดว่าความสามารถในการตอบสนองมิติทางสังคมของการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษาเกิดจากความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง ผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงความเชื่อและความต้องการของผู้เรียน และผู้ปกครอง สถานศึกษาควรจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้รับบริการทางการศึกษาด้วยความรอบคอบ การจัดการศึกษาโดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการทางการศึกษาจะส่งผลต่ออรรถะดับคุณภาพการศึกษาในระดับมาก เนื่องจาก การจัดการแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการสร้างข้อตกลงผูกพันระหว่างผู้สอน พ่อแม่ผู้ปกครอง และผู้บริหารสถานศึกษาที่ตกลงจะทำงานร่วมกัน เพื่อแก้ไขปัญหา และจัดการศึกษาให้บรรลุจุดหมายที่วางไว้ ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติที่ให้บริการการเรียนรู้แก่ผู้เรียนโดยตรง มีภารกิจและบทบาทสำคัญในฐานะเป็นหน่วยงานที่จัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับคนและสังคมเพื่อให้คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดาและผู้ปกครอง เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ เช่นเดียวกับประยงค์ เนาวนบุตร (2547) ที่กล่าวว่าสถาบันการศึกษาเป็นหน่วยสำคัญของสังคมที่ทำหน้าที่อบรมกล่อมเกล่าให้แก่สมาชิก การที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองส่งบุตรหลานของตนเข้าไปเรียนในสถานศึกษาทั้ง ๆ ที่พ่อแม่หรือครอบครัวควรทำหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนบุตรหลานด้วยตนเองนั้น ย่อมแสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในสังคมให้ทำหน้าที่จัดการศึกษาให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่สมบูรณ์ของสังคม ในทำนองกันสุรเจต ไชยพันธ์พงษ์ (2550) ได้ให้แนวคิดว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการตอบสนองต่อมิติด้านสังคมของการจัดการศึกษาโดยปรับแนวคิดทางธุรกิจที่ให้ความสำคัญกับการบริการลูกค้ามาปรับใช้ในการจัดการศึกษาด้วยการให้บริการแก่ผู้เรียนและผู้ปกครอง ภายใต้นโยบายที่ผู้เรียนทุกคนมีความสำคัญ ครูและผู้บริหารต้องคอยช่วยเหลือและให้บริการที่ดีต่อผู้เรียนทุกคน ในทำนองกันปรัชญา เวสารัชช์ (2550) ได้กล่าวว่าการจัดการศึกษาโดยทั่วไปมีวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่ง ได้แก่ การให้บริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ โดยการถ่ายทอดหรือปลูกฝังเนื้อหาความรู้ความเข้าใจที่เหมาะสมให้ผู้เรียนสามารถวางตัวได้เหมาะสมในสังคม และมีความสามารถประกอบอาชีพตามความถนัด ความสนใจ หรือตามโอกาสของแต่ละคนได้ เป็นต้น

3. ตัวแปรของการจัดการศึกษาในมิติสิ่งแวดล้อมของการจัดการศึกษา ดังที่ Daft (1989) ได้ให้แนวคิดที่สิ่งแวดล้อมของการศึกษาย่อมเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สามารถส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานขององค์กร ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อมิติทางสิ่งแวดล้อมของการจัดการศึกษา โดยจัดการศึกษาให้สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับชุมชนและระดับสากล เนื่องจาก สถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน หากสถานศึกษาสามารถปรับตัวให้เข้ากับชุมชนได้ดีย่อมส่งผลให้สถานศึกษาเป็นสิ่งที่มีความหมายของชุมชน เป็นที่ภาคภูมิใจ ก่อให้เกิดความสนใจและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยชุมชนมากขึ้น ดังที่รัฐได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 289 ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของชุมชนและส่งเสริมให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ที่มุ่งหมายให้เกิดการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาอย่างสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 29 มีใจความสำคัญเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของสถานศึกษาและชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาาร่วมกัน แนวคิดสำคัญของการจัดการศึกษาอันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป คือ การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น และการให้องค์กรชุมชน และท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาในกระบวนการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540) ในทำนองเดียวกันกับแนวทางจัดการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา เพื่อให้ตอบสนองต่อมิติด้านสิ่งแวดล้อมของการจัดการศึกษาในสภาพปัญหาของเศรษฐกิจและสังคมที่มีความสลับซับซ้อนนั้น ควรส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา มีการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ชุมชนสามารถกำหนดรายละเอียดของหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อมและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น ปรับปรุงหลักสูตร ตำรา และอุปกรณ์การเรียนการสอนต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตชุมชน ควบคู่กับการปลูกฝังให้เกิดความภาคภูมิใจและรักท้องถิ่นไปพร้อมๆ กับกับการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมสากล (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ส่วนนพล เจนอักษร (2546) ได้กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่ปรากฏอยู่ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ สภาพแวดล้อมนี้หมายรวมถึงชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมใด ๆ ในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสมบูรณ์

ซึ่งสอดคล้องกับรา สมประสงค์ และคณะ (2546) ได้ให้แนวคิดในการจัดการศึกษาว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างแนวคิดในการดึงสิ่งแวดล้อมทุกอย่างมาเป็นกำลังเสริมในการพัฒนาสถานศึกษา พยายามแสวงหาความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากบุคคล องค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับสังคมที่กว้างออกไปให้มากที่สุด เพื่อช่วยพัฒนาสถานศึกษาและชุมชนให้มีพลังและเกิดประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันควรพยายามผลักดันสถานศึกษาให้เป็นหน่วยนำสังคมในท้องถิ่น ส่วนวิชิต นันทสุวรรณ และจำนง แรกพินิจ (2541) ได้กล่าวในทำนองเดียวกันว่าสิ่งแวดล้อมของการจัดการศึกษาในสถานศึกษามักเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับบทบาทของชุมชน ซึ่งปรากฏในสองลักษณะ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษา และการมีบทบาทในเชิงการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการศึกษาด้านต่าง ๆ นอกจากนี้สมประสงค์ วิทย์เกียรติ และคณะ (2545) ได้ให้ข้อเสนอแนะที่สอดคล้องแนวทางการจัดการศึกษาให้ตอบสนองต่อมิติด้านสิ่งแวดล้อมระดับชุมชนและสากล เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาว่าควรเริ่มต้นจาก (1) การเตรียมความพร้อมทั้งในส่วนของสถานศึกษาและส่วนของชุมชน (2) การกำหนดนโยบายและมาตรการในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ชัดเจนแน่นอน (3) การพัฒนาผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาให้เห็นความสำคัญและมีทักษะประสบการณ์การทำงานร่วมกับชุมชน (4) การส่งเสริมและกระตุ้นจิตใจให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในทุกขั้นตอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย (5) การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และ (6) การจูงใจให้เกิดการมีส่วนร่วมที่นำไปสู่ความเกี่ยวข้องผูกพันจนกระทั่งไปสู่การตกลงร่วมใจกันทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้นคงอยู่ตลอดไป

ดังนั้นการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในฐานะที่เป็นองค์กรเอกชน ต้องบริหารสถานศึกษาบนพื้นฐานของทรัพยากรและความสามารถของตนเอง ให้สามารถพึ่งตนเองและต้องอยู่รอด มีความสามารถในการแข่งขันสามารถจัดการศึกษาได้อย่างสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา โดยมุ่งผลสำเร็จ คือ ความพึงพอใจของผู้รับบริการทางการศึกษา ได้แก่ ผู้เรียน และผู้ปกครองเป็นสำคัญ

จากแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียน ช้างต้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวข้องในแต่ละองค์ประกอบของการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 3 ประการ คือ (1) การสร้างความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานทรัพยากรและความสามารถของโรงเรียน (2) การสร้างความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการทางการศึกษา และ (3) การสร้างความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับบริบทของท้องถิ่นและสากล สรุปเป็นตัวแปรของการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 101 ตัวแปร โดย

จำแนกเป็น 3 ส่วน ที่สอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 3 ประการเพื่อนำมาวิเคราะห์เป็น องค์ประกอบและเสนอเป็นแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ โรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในงานวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. องค์ประกอบของการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เกิดจากกลุ่มตัวแปรของการจัดการศึกษาเพื่อ การพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่จำแนก ออกเป็น 3 ส่วนอย่างสอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้ง 3 ประการ รวมจำนวน 101 ตัวแปร ได้แก่

1.1 ตัวแปรในส่วนของ การสร้างความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานทรัพยากรและ ความสามารถของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 51 ตัวแปร

1.2 ตัวแปรในส่วนของ การสร้างความสามารถในการตอบสนองความต้องการของ ผู้รับบริการทางการศึกษา จำนวน 30 ตัวแปร

1.3 ตัวแปรในส่วนของ การสร้างความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับบริบทของท้องถิ่น และสากล จำนวน 20 ตัวแปร

2. แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ทุกขนาดในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเกิดจากการนำองค์ประกอบและตัวแปรของการ จัดการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจมาจัดให้สอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ ยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของการจัดการศึกษา

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 คัดกรองตัวแปรจำนวน 101 ตัวแปร โดยส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน คัดกรอง ตัวแปรเหลือจำนวน 87 ตัวแปร จากนั้นผู้วิจัยนำจำนวนตัวแปรที่ได้จากการคัดกรองมาคูณกับ 20 เพื่อใช้กำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูล

2.2 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการศึกษาหลักการและเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามมาจาก ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.2.1 ประชากร คือ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อปีการศึกษา 2549 จำนวน 138 โรงเรียน

2.2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่เปิดสอนระดับ มัธยมศึกษา ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 103 โรงเรียน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่าง

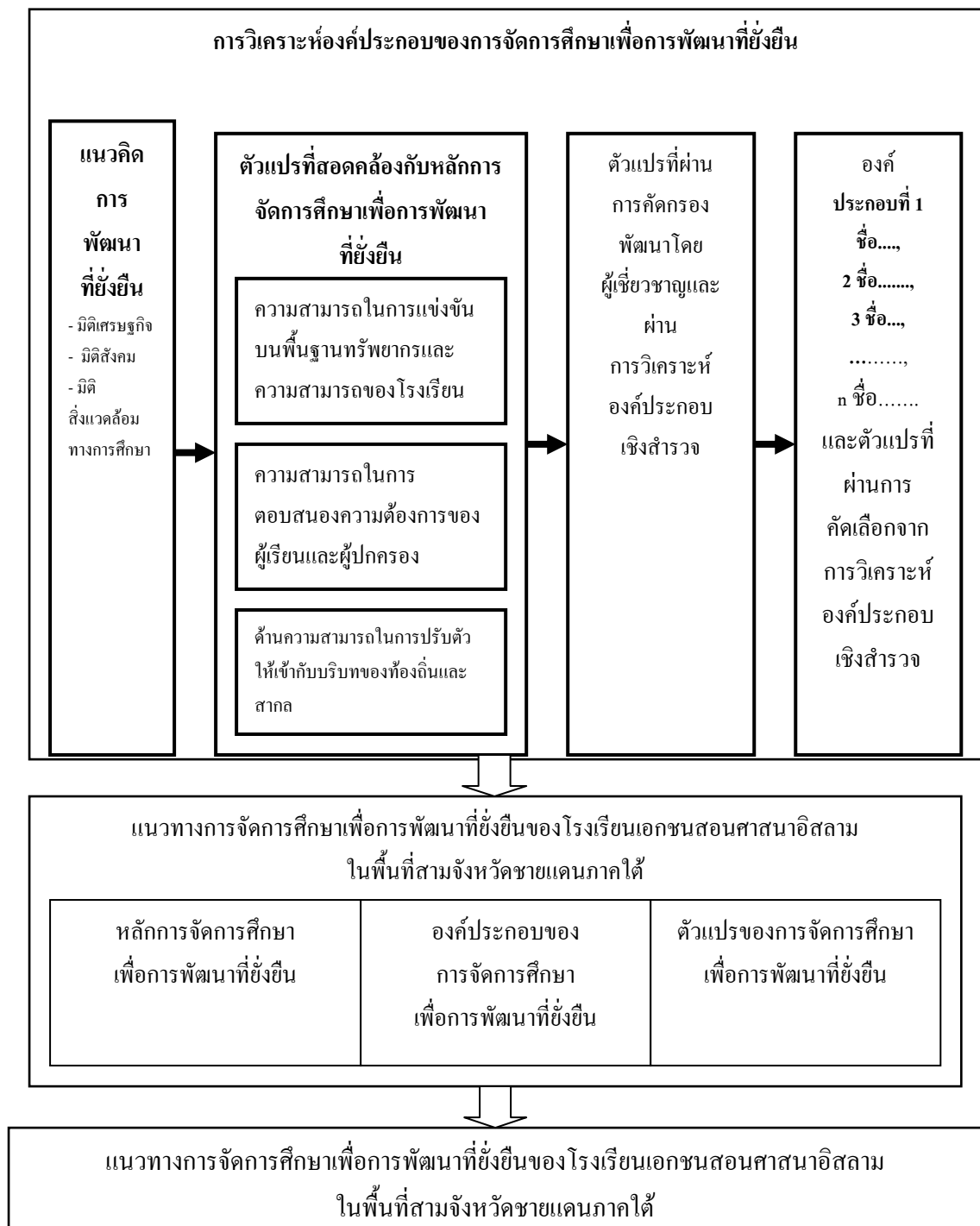
แบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนขนาดโรงเรียนในแต่ละจังหวัด แล้วสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีจับสลากรายชื่อโรงเรียนให้กระจายครอบคลุมโรงเรียนทุกขนาด แต่จากการที่หน่วยศึกษาของการวิจัยครั้งนี้เป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง เพื่อให้ครอบคลุมผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกฝ่ายของโรงเรียน และสามารถให้ข้อมูลตามตัวแปรที่ศึกษาได้ ทุกด้านโรงเรียนละ 17 คน ได้แก่ ประธานคณะกรรมการอำนวยการโรงเรียน ผู้จัดการ ครูใหญ่ หัวหน้าฝ่ายงาน หัวหน้าหลักสูตรสายสามัญศึกษา หัวหน้าหลักสูตรกลุ่มสายอิสลามศึกษา ครูจากหลักสูตรสายสามัญศึกษา ครูจากหลักสูตรสายอิสลามศึกษา ผู้เรียนที่เป็นประธานและกรรมการสภานักเรียน (ชาย 1 คน หญิง 1 คน) ผู้ปกครองนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 และ 4 (หรือชั้นสูงสุดของโรงเรียน) และตัวแทนองค์กรชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูล เท่ากับ 1,751 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่เหมาะสมต่อการวิเคราะห์องค์ประกอบตามเกณฑ์อัตราส่วนสูงสุดของการกำหนดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบ ในอัตราส่วนของตัวแปรต่อขนาดกลุ่มตัวอย่างในระดับสูงสุด คือ 1:20 (Hair et al.,1998)

2.3 วิเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) ซึ่งได้องค์ประกอบของการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. เสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเกิดจากการนำองค์ประกอบและตัวแปรของการจัดการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจมาจัดให้สอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของการจัดการศึกษา แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของการจัดองค์ประกอบและตัวแปรเข้าสู่แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำและสรุปเป็นแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

จากการดำเนินงานวิจัยตามขั้นตอน ดังกล่าว สามารถสรุปได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบการดำเนินการวิจัยแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้



ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. ผลการวิจัยก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้
2. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใ้ได้องค์ประกอบและแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนที่มีความเหมาะสมสำหรับการนำไปประยุกต์ใช้ได้ในทุกโรงเรียนตามสภาพและบริบทของแต่ละโรงเรียน
3. เป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการให้การส่งเสริมและสนับสนุนอย่างถูกต้องและเหมาะสม เพื่อการพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้อย่างเป็นรูปธรรม
4. เป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานหรือสถานศึกษาที่สนใจ ได้ศึกษาเป็นตัวอย่าง แล้วนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อความเข้าใจในความหมายของคำหรือข้อความที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดนิยามศัพท์ของคำหรือข้อความที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

1. **การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน** หมายถึง การดำเนินการจัดการศึกษาตามแนวทางจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างสมดุลทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมทางศึกษา ให้มีความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานทรัพยากรและความสามารถของตนเอง มีความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง ตลอดจนมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับบริบททางสังคมวัฒนธรรมของท้องถิ่นและสากล
2. **องค์ประกอบการจัดการศึกษา** หมายถึง กลุ่มของตัวแปรที่เกิดขึ้นจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและเป็นตัวแปรที่บ่งบอกถึงแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความสอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ในส่วนของการสร้างความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานทรัพยากรและความสามารถของโรงเรียน ส่วนของการสร้างความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และส่วนของการสร้างความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับบริบททางสังคมวัฒนธรรมของท้องถิ่นและสากล

3. **แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน** หมายถึง การดำเนินการจัดการศึกษา ตามองค์ประกอบที่เกิดจากกลุ่มตัวแปรที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดและหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่ง สามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทุกขนาดใน พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีคุณภาพได้อย่างยั่งยืน

4. **การสร้างความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานทรัพยากรและความสามารถของ โรงเรียน** หมายถึง การดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในพื้นที่สาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อให้เกิดความสมดุลในมิติด้านเศรษฐกิจ โดย สามารถใช้ทรัพยากรและความสามารถของแต่ละโรงเรียน มีการควบคุมค่าใช้จ่ายอย่างเหมาะสม และการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะของการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียนอย่างมี คุณภาพ

5. **การสร้างความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง** หมายถึง การดำเนินงานตามแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อให้เกิดความ สมดุลในมิติด้านสังคม ให้มีคุณภาพ มีภาพลักษณ์ที่ดี ตามศักยภาพและความพร้อมของทรัพยากร เพื่อตอบสนองความต้องการและก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อผู้เรียนและผู้ปกครอง

6. **การสร้างความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับบริบทของท้องถิ่นและสากล** หมายถึง การดำเนินงานตามแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อให้เกิดความสมดุลในมิติ ด้านสิ่งแวดล้อมของการจัดการศึกษา โดยให้สามารถจัดการศึกษาอย่างสอดคล้องตามบริบทด้าน ศาสนา วัฒนธรรม ค่านิยมของประชาชนในพื้นที่ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์

7. **โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม** หมายถึง สถานศึกษาเอกชนที่เปิดสอนวิชาศาสนา อิสลามควบคู่วิชาสามัญและหรือวิชาชีพในระดับมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2549 ซึ่งดำเนินการ ภายใต้อำนาจพระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน พ.ศ.2525 และตั้งอยู่ในจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส